

TAKVİMDEN BİR YAPRAK

Uzun

4 MİLYON!

DÜN İki tanıdık dost bizim sevgili kitabiyatçı dostumuz Raif Yelkenci'den edindikleri malûmat ile fakirhâneye kadar gelerek müjdeyi verdiler:

— Köprülü Fuad merhumun kütüphanesinin Amerikalılar tarafından satın alınması meselesi halledilmiş. Amerikalılar tezgâhlarını kurmuşlar, tasnife başlamışlar.

Parayı veren düdüğü çalar.

Artık bu kitapların buradan gitmesine kimse mâni olamayacaktır.

Fuat Köprülü irtihal eder etmez Maarif Vekâletinin ilk yapacağı iş, bu kitapları memleketin irfanı nâmuna temellük etmektir, şimdi de ne yapıp yapıp 4 milyon lirayı bulup buluşturup vârisleri tatmin eylemektir.

Bu, evvelâ maddî, Maarifin parası yok, o halde ne olacak? Milyonları tasarruf edecek kudrette olanlar, bu mefahiri de alıp götürecekler mi? Buna dünyada muvafakat edemem.

Bu kitaplar en kıymetlileri Hacı Bektaş-ı-Velî Kütüphanesi har vurup harman savrulduğu zamanlar da böyle darmadağın olmuş. Olmuş ama aslına bakarsak kitaplar Hacı Bektaş Dergâhına aittir.

O zaman ortaya adli ve hukukî bir mesele çıkıyor.

Bu kitaplar Hacı Bektaş-ı-Velî Dergâhı vakfının mütevellisi tarafından mı satıldı? Yoksa Evkaf kendisine vâridat temin etmek için mi satılığa çıkardı?

Eğer böyle ise ortada alım satım diye bir şey yoktur, bütün o yazma eserler Hacı Bektaş-ı-Velî Kütüphanesinin malıdır. Merhum Fuat Köprülü'ye bunlar sadece bir vedîâdan ibarettir. Mecelle kaidesince:

«Manî' zâll olunca memnu' avdet eder.»

Fuat Köprülü bey Hakka intikal etti, kitaplar, yine Hacı Bektaş-ı-Velî Kütüphanesine iade edilmelidir.

Bende 4 milyon olsa tereddüt etmeden hepsini alır, Dergâha takdim ederdim. Fakat zengin kalem erbâbı görülmüş şey midir? Biz muharrirler yazarız. Tâb'ı ve neşredenler milyoner olur. Muharrir parayı bir vasıta, nâşir bir gaye olarak tanıyor. İkisi de istediklerine nâil oluyorlar.

Bir kere para kazanmayı gaye olarak kabul ettikten sonra filân kitap değerli imiş, falan eserin bir ikincisi yokmuş gibi sözler lâf ü güzâf'dır.

Bankadaki hesaba ne ilâve ediyor? Ona bakalım.

Ben Hacı Bektaş-ı-Velî kitaplarının Dergâhta eski mevkiilerini alabilmek için tek çâre olarak ehl-i-beyt âşıklarının, Alevilerin ve Bektaşî tarikati mensuplarının yardımlarını düşündüm.

Türkiye'de Aleviler ve Nazenin tarikati mensupları on milyonu bulur. Ben asgarinin asgarisi olarak nüfus başına 1 lira yardımı düşünüyorum. Bununla kısa bir zamanda on milyon lira toplanır.

(Pirevî) nâmiyle neşreylediği kitabında izah ettiği veçhile harabe hatine gelen «Hacı Bektaş-ı-Velî» ziyaretgâhını müze nâmi altında eski haline irca' ederek insanlığın mâneviyatına bağlanmak ihtiyacını düşünen Doç. Dr. Bedri Noyan bu hususta delâlette bulunabilir.

★

Yazımın başında bahsettiğim iki dosttan Mehmet Yaman bey tım fıkramın burasında telefon etti.

— Amerikalıların satın aldıkları kütüphaneye gittim. Raif Yelkenci beyin dediği gibi Amerikalılar paraları saymışlar. Tezgâhlarını kurmuşlar, tasnife başlamışlar.

— Sizi içeri soktular mı?

— Memnuniyetle... Ne zaman isterseniz gelir okursunuz. Yazma kitapları göremedim, dedim, onların daha tasnifine başlamadık.

Aramağa lüzum yok. Kitapların kıymetlileri Amerika yolunu tutacak. Bâzıları da haikın faydalanmasına tahsis edilecek. Bundan sonra yolumuz düşer de Amerika kütüphanelerine gidersek «Manuserit = Elyazması» kısmında bizim kitaplara — diğer Avrupa kütüphanelerinde olduğu gibi — mel mel uzaktan bakar, içimizi çekeriz.

Amerikalı dostlarımızın ne kabahati var? Onlar bizim gibi kütüphaneleri okka ile satmıyorlar.

Üniversite Kütüphanesi Müdürü Nureddin beyin babası olmasa bugünkü Üniversite Kütüphanesi İstanbul'u zapteden saçlı Arnavutların çarıkları altında çiğnenmiş, mahvolmuştu.

Amerikalılar bu kütüphaneyi burada bırakırlarsa kapısının üstüne şu cümleyi yazsınlar:

«Kadir kıymet bilmemezlilik âbidesi!»